



**QORTI TAL-MAGISTRATI
(GHAWDEX) GURISDIZZJONI INFERJURI**

**MAGISTRAT DR.
PAUL COPPINI**

Seduta tal-21 ta' Ottubru, 2011

Avviz Numru. 5/2008

Mario Parnis

VS

Joseph u Michelina konjuġi Aquilina.

Il-Qorti,

Rat l-Avviż li permezz tiegħu l-attur talab lill-konvenuti jgħidu għaliex m'għandhomx jiġu kkundannati jħallsu is-somma ta' ħamest elef ħames mija u għoxrin ewro u tmenin ċenteżmu (€ 5,520,80) ekwivalenti għal elfejn tlett mija u sebgħin liri maltin u tmien ċenteżmi (Lm 2,370.08) rappreżentanti bilanċ li għadu dovut minnhom bħala ħlas ta' xogħol għal diversi biċċiet ta' għamara li saru mirrikorrenti fuq struzzjonijiet tagħhom stess, liema ammont jinkludi wkoll il-VAT dovuta.

Minkejja diversi interpellazzjonijiet li sarulhom għall-ħlas, kemm b'mod verbali kif ukoll permezz ta' ittra datata 19 ta'

Kopja Informali ta' Sentenza

Novembru, 2007 u oħra uffiċjali a tenur ta' l-artikolu 166A tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta, preżentata fil-wieħed u għoxrin (21) ta' Jannar 2008, huma baqgħu inadempjenti u għalhekk kellha ssir din il-kawża.

Bl-imgħaxijiet mid-data tal-21 ta' Jannar 2008 sad-data ta' l-effettiv pagament u bl-ispejjeż tal-preżenti proċedura, inklużi dawk ta' l-ittra interpellatorja tad-19 ta' Novembru, 2007 u dik uffiċjali bin-numru 41/2008 magħmula a tenur ta' l-artikolu 166A tal-Kap. 12 u preżentata fil-21 ta' Jannar, 2008.

Bl-ingunzjoni għas-subizzjoni li għaliha minn issa intom ingunti.

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenuti li eċċepew illi :

1. Illi l-ammont li qed jintalab mill-attur huwa eċċessiv, u mhux skond l-istima oriġinali;
2. Illi barra minn hekk ix-xogħol tal-injam li nħadem mill-attur fuq inkarigu tal-esponenti, ma sarx skond il-ftehim, sar b'mod ħażin, u ma sarx skond kif titlob l-arti u s-sengħa;
3. Illi l-attur qed jitlob ħlas ukoll ta' ammonti ta' flus li tagħhom ġia rċieva l-ħlas;
4. Salvi twegibiet ulterjuri fid-dritt u fil-fatt.

Rat id-digriet tagħha tat-8 ta' April 2008 fejn innominat lis-sur Charles Sultana bħala perit tekniku.

Rat ir-relazzjoni ta' l-istess perit tekniku, ppreżentata fit-18 ta' Mejju 2009 u minnu maħlufa fl-20 ta' Awwissu 2009.

Rat id-digriet tagħha tat-3 ta' Mejju 2011 fejn ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza.

Rat in-noti ta' l-Osservazzjonijiet rispettivi tal-kontendenti.

Rat l-atti l-oħra kollha tal-kawża, inklużi l-verbali tax-xhieda mismugħa u d-dokumenti esebiti.

Ikkunsidrat:

Illi permezz ta' din il-kawża l-attur qed jitlob mingħand il-konvenuti l-ħlas tal-bilanċ tal-prezz ta' diversi biċċiet ta' għamara maħduma minnu fuq struzzjonijiet tagħhom. Il-konvenuti qed jirrifjutaw li jħallsu għal diversi raġunijiet, u ċioe' għax jikkontendu illi: (i) l-ammont mitlub huwa eċċessiv; (ii) ix-xogħol ma sarx skond il-ftehim, sar b'mod ħażin u mhux skond is-sengħa u l-arti; u (iii) qed jintalab il-ħlas ta' ammonti ġia mħallsa.

Ġara illi għall-ħabta ta' nofs is-sena 2005 il-konvenuta kienet avviciinat lill-attur u talbitu stima ta' kċina li xtaqet tordna. Wara li ddiskutew f'hiex kellha tikkonsisti din il-kċina, l-attur ħarġilha l-istima esbita bħala Dok. MA 1.¹ Għal xi sena, l-konvenuta baqgħet ma kellmitu xejn, imbagħad talbitu jaċċedi fid-dar tagħha biex jiddiskutu aħjar fuq il-post x'kellu jsir. F'din l-okkażżjoni l-attur ħarġilha stima riveduta,² peress li l-konvenuta kienet biddlet xi ftit il-ħsieb dwar x'kellu jsir. L-attriċi kkonfermat l-ordni tagħha u x-xogħol beda jinħadem. Għall-bidu ta' Ottubru 2006 il-bank tal-kċina ġie nstallat fil-post, u dakinhar il-konvenuta għamlet pagament akkont ta' ħames mitt lira maltija (Lm500).³ Daqs xahar u nofs wara l-attur mar jinstalla l-kumplament ta' l-għamara ordnata fil-kċina tal-konvenuta u reġa' sar pagament ieħor akkont, din id-darba ta' elf lira maltija (Lm1000).⁴ Kien jonqos biss l-ixkaffi tal-ħġieġ tal-vevtrini, li riedu jiġu ordnati minn band'oħra, u s-sopraporti. Billi l-ħġieġ wasal ftit qabel il-Milied meta l-konvenuta kienet imħabbta bin-negożju tagħha, ftehm u li dawn jiġu nstallati wara l-festi. Meta pero' l-attur mar biex ipoġġi l-ħġieġ f'postu f'Jannar ta' wara, il-konvenuta bdiet tagħmel diversi lmenti dwar xogħol difettuż u mhux tal-kwalita' pattwita. Baqgħu li l-attur kellu jara x'jista' jagħmel meta jmur bis-sopraporti.

¹ a fol. 75 tal-process .

² Dok.. MA 2 ibid.

³ Dok. MA 3 a fol. 76 .

⁴ Dok. MA 4 a fol. 77 .

Madankollu l-konvenuta ma regghetx kellmitu u allura f'April bagħtilha l-kont. Billi, minkejja diversi nterpellazzjonijiet għall-ħlas,⁵ il-konvenuta baqgħet ma ħallsitx il-bilanċ dovut, l-attur imbagħad ipproċeda bil-kawża preżenti.

L-ewwel oġġezzjoni tal-konvenuti tirrigwarda l-ammont mitlub. Huma jikkontendu li dan huwa eċċessiv għax ma l-ammont oriġinali ndikat fuq il-kont,⁶ l-attur żied somma oħra li huwa jgħid li tikkonsisti fit-taxxa fuq il-Valur Miżjud ta' tmintax fil-mija (18%) u li ma kienitx inkluża fil-kont, għax kienu ftehm u jassorbiha hu kemm-il darba jsir ħlas fil-pront. Il-konvenuti jikkontendu fin-nota ta' l-osservazzjonijiet tagħhom li skond il-liġi,⁷ it-taxxa kellha tiġi inkluża fil-kont, u allura il-kont li ppreżenta l-attur lill-konvenuta suppost li ġia kien jinkludi din it-taxxa. Hi x'inh i pero' l-pożizzjoni legali f'dan ir-rigward, ġialadarba l-attur jammetti li din it-taxxa kellu jassorbiha hu sakemm isir ħlas fil-pront, u kif ser jingħad hawn taħt, il-konvenuti kienu ġustifikati ma jagħmlux dan il-ħlas minħabba xogħol difettuż, m'għandux raġun l-attur jinsisti issa għal din it-taxxa.

Il-konvenuti oġġezzjonaw ukoll li l-ammont mitlub għad-diversi *items* ordnati, kien iżjed minn dak indikat fl-istejjem relattivi.⁸ L-attur jgħid li dan kien dovut għall-fatt li għadda żmien mhux ħażin minn meta saru dan l-istejjem sakemm l-attriċi ddeċidiet li tagħmillu l-ordni. Jispjega ukoll li stima dejjem tkun approssimattiva u qatt ma tindika l-prezz eżatt. Terġa' stejjem, bħal ma kellna fil-każ in eżami, ftit li xejn leġibbli u maħruġa fuq biljett tan-negożju, bla data, firem jew dettalji oħra, ma tantx jistgħu jitqiesu bħala kuntratt li jorbot lill-partijiet. Żgur għalhekk li dwar dan l-ilment il-konvenuti ma jistgħux jingħataw raġun.

B'eċċezzjoni oħra tagħhom, il-konvenuti jikkontendu li x-xogħol ma sarx skond is-sengħa u l-arti u ma kienx tal-kwalita' pattwita. L-ilment prinċipali tagħhom f'dan ir-

⁵ ara kopji ta' l-ittra nterpellatorja u ittra ufficjali relattivi esebiti bhala Dokti. MP1 u MP2 a fol. 42, 43 .

⁶ Dok. MA 5 a fol. 75 .

⁷ art. 49(2) tal-kap. 406 .

⁸ ara Dokti. MA 1 u MA 2 a fol. 75 .

rigward jikkonċerna l-vevtrini, li għandhom il-bibien tagħhom iħokku mal-wiċċ tal-cupboards meta jinfetħu. Skond il-perit tekniku, dan huwa dovut għall-fatt li d-dahar ta' dawn il-vevtrini kellu jsir minn materjal eħxen minn dak li attwalment intuża, biex ma jiddendilx.⁹ L-attur ried jirrimedja għal dan billi jorbot il-vevtrini mal-ħajt, imma l-konvenuta ġustament irrifjutat. Jgħid ukoll li d-dahar tagħhom iddendel għax il-konvenuta ma rieditx li jsiru supports għall-ixkafef biex tkun tista' tara minn ġemb għall-ieħor tal-vevtrini. Imma kif ġie mfisser mill-qrati tagħna: " ...l-appaltatur hu obligat jeseġwixxi l-opra miftehma skond is-sengħa, u meta hu jissomministra anke l-materjal, dan għandu jirrispondi għall-konsegwenzi kollha skond il-liġi' (kollez. Vol. XLI p. II p 892). Dan għaliex 'id-difett tal-kostruzzjoni jista' jkun mhux biss xogħol ħażin imma anke xogħol eġegwit b'materjal ħażin' (Kollez. vol. XLI p I p 667). Ġie in effett ritenut f'kawża fejn l-appaltatur kien qed ifittex kemm lill-perit kif ukoll lill-kuntrattur għal xogħol ta' kostruzzjoni ta' bini 'li d-difett fil-kostruzzjoni jew art jikkomprenđi anke d-difett fil-materjali wżati fil-kostruzzjoni għax il-bonta' tal-materjali tidħol fl-ambitu ta' responsabilita' tant fuq l-appaltatur kemm ukoll fejn dan jirrikorri fuq l-arkitett li jkun inkarigat mid-direzzjoni tal-kostruzzjoni. Dan billi l-eżekuzzjoni tax-xogħol tinvolvi anke l-għażla tal-materjali mhux tajba anke jekk is-sid ikun irid li jiġu wżati dawk il-materjali mhux tajba imma għandhom jrrifjutawhom.' (Kollez. Vol. XXIX P. I. p 442); Minn dan jitnissel in linea ta' prinċipju illi, ġialadarba jinkombi b'obbligu fuq l-appaltatur li josserva n-normi ta' indoli teknika fl-eżekuzzjoni ta' l-opra, komprensiv f'dan il-kontroll tal-materjal intiż li jiġi wżat, huwa għandu jastjeni ruħu milli jeseġwixxi l-opra jekk ikun deherlu b'diligenza ordinarja, illi l-materjal mhux tajjeb jew dan kapaċi 'l quddiem jimmanifesta difetti. F'każ bħal dan hu għandu mill-ewwel ma jagħmilx ix-xogħol jew ikollu jirrispondi għad-difetti li jiġru 'l quddiem.' (Mario Blackman vs Carmelo Farugia et noe.: Appell Kummerċjali 27 ta' Marzu. 1972). " ¹⁰

⁹ ara rapport tieghu a fol. 15 - 18 .

¹⁰ Appell Inferjuri (Għawdex) : Anthony Cauchi vs Pierre Galea et. 26.04.2006 .

A tenur ta' din il-ġurisprudenza l-attur għalhekk kien obligat jirrifjuta li jagħmel dawn il-vevtrini kif xtaqithom il-konvenuta, kemm-il darba dan kien ifisser li x-xogħol ma kienx ser joħroġ tajjeb. Il-konvenuti huma għalhekk ġustifikati jirrifjutaw li jħallsu għal dawn il-vevtrini.

Id-difetti l-oħra msemmija mill-attributi u kkonfermati mill-periti tekniku kienu biss kwistjonijiet ta' *setting* ta' bibien tal-*cupboards* li ġew rrimedjati waqt l-aċċess stess. Il-ħlas f'dan ir-rigward huwa għalhekk dovut.

Il-konvenuta lmentat ukoll mill-mejda li ma kienitx kif xtaqitha. Hija nfatti pprezentat ritratt ta' kif riedet li din issir.¹¹ L-attur spjega kif kien ġia kkontenta lill-konvenuta meta biddlilha l-wiċċ tal-mejda wara li kien ġia ħadimulha. Jekk reġa' bdielha wara li din twasslet fir-residenza tagħha, m'għandu l-ebda tort l-attur. Il-ħlas tal-mejda huwa ripetibbli wkoll.

Iż-żewġ sopraporti ordnati wkoll mill-konvenuta baqgħu qatt ma ġew konsenjati, u għalhekk ta' dawn l-attur lanqas ma jista' jippretendi ħlas.

Għadaqstant, jekk mill-ammont mitlub ta' elfejn tlett mija u sebghin lira u tmien ċenteżmi (Lm2370.08), titnaqqas it-taxxa fuq il-Valur Mizjud ta' tmintax fil-mija, li tiġi tlett mija wieħed sittin lira u tlieta u ħamsin ċenteżmu (Lm361,53), (*li tinħadem b'dan il-metodu Lm2370.08 divide by 118 x 18 = Lm 361.53*), li kif ingħad hawn fuq, trid tiġi ssoportata mill-attur stess, u allura jibqa' bilanċ ta' elfejn u tmien liri maltin u ħamsa u ħamsin ċenteżmu (Lm 2008,55); jitnaqqas ukoll l-valur taż-żewġ vevtrini li ma sarux skond is-sengħa u l-arti, ta' elf u mitejn liri maltin (Lm1200); u jitnaqqas ukoll il-valur tas-sopraporti, ta' ħamsa u ħamsin lira maltija (LM55); jiġi li għadu dovut lill-attur bilanċ ta' seba' mija u tlieta u ħamsin lira maltija u ħamsa u ħamsin ċenteżm (Lm 753.55), ekwivalenti llum għal elf seba' mija u ħamsa u ħamsin euro u tletin ċenteżmu (EUR 1755.30). Billi l-ammont mitlub mill-attur f'dawn iċ-ċirkostanzi ma jistax jitqies li kien wieħed ċert, likwidu u dovut, l-

¹¹ ara ritratt nru. 12 a fol. 30 tal-process .

Kopja Informali ta' Sentenza

imgħaxijiet fuq is-somma hawn likwidata jibdew jiddekorru b'effett minn din is-sentenza, u mhux mid-data ta' l-ittra uffiċċjali mibgħuta lill-konvenuti.

Għal dawn il-motivi tiddeċidi l-kawża billi, filwaqt illi tilqa' in parti l-eċċezzjonijiet tal-konvenuti, tilqa' t-talba attriċi limitatament għas-somma ta' elf seba' mija u ħamsa u ħamsin euro u tletin ċenteżmu (EUR 1755.30) u tikkundanna lill-konvenuti sabiex iħallsu lill-attur din s-somma, bl-imgħaxijiet relattivi b'effett mid-data ta' din is-sentenza.

Bl-ispjejjeż, fiċ-ċirkostanzi, jiġu ssoportati kwantu għal kwart (1/4) mill-konvenuti, u l-bqija mill-attur stess.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----